

חמשה עשר בשבט

יש להבין בפלוגתת ב"ש וב"ה (ר"ה פ"א מ"א) דלב"ש באחד בשבט ר"ה לאילנות ולב"ה בט"ו בו. דהנה (סנהדרין צ"ז.) ששת אלפים שנה הוי עלמא, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח. הרי דשליש הזמן עבר עד שנעשה העולם על מלואו שיהי' ראוי לתורה. וכן בנפש האדם זמן הגידול עד שיעמוד על מלואו הוא עד עשרים שנה, וב"ד של מעלה אין מענישין את האדם עד עשרים שנה מהאי טעמא, והוא שלישי חיי האדם עפ"י מה דכתיב (איוב ה') "תבוא בכלח תללי קבר, בכל"ח בגימטריא ששים. ואף דכתיב (תהלים צ') "ימי שנותינו בהם שבעים שנה." יש לומר דכל שביעי הוא הנקודה הפנימית ומקבלת מכל ששה צדדים, כן עשר השנים מששים עד שבעים מקבל מן ששים הקודמות ואין בהן עפ"י רוב חידוש מעשים מצד עצמן אלא עפ"י מה שהתנהג כל ששים השנה, ורק באותו ענין והנהגה שהתנהג כל הששים באותו ענין מוסיף תלמיד חכם והולך למעלה למעלה, ועפ"י מה שאמר כ"ק אבי אדמו"ר זצללה"ה בשם זקניו זצללה"ה מקאצק אהא דאמרו ז"ל הזקין נעשה כקוף, היינו דענין הקוף שהוא מתדמה במעשיו- וכמו שהאדם עושה כן עושה גם הוא. כן הוא באדם כשהזקין עושה כעין מה שעשה בהיותו קודם שהזקין, ולפי דרכנו יובנו הדברים בעשר השנים מששים ועד שבעים, וכמו שהמדה השביעית מקבלת מן השש שעליי. ויובן עפ"י מה שפירש הוה"ק (ח"א רי"ז:) "בפסוק 'ואם בגבורות שמונים שנה ורְהִבְם עַמְל וְאוֹן עֵי"ש. כלל הדברים ששליש שנותיו עוברות עד שעומד על מלואו. וכן הוא בשנה, ש"ב חדשים הם ימתשרי עד שבט היא שליש השנה, ובהם יוצאין רוב גשמי השנה ועולה השרף באילנות ונמצאו הפירות חונטין מעתה. ובודאי כמו בגשמיות כן הוא ברוחניות- שהחיים החדשים שאדם משיג בתשרי מתאחדים באדם לאט לאט עד שבט שאז עומד על מלואו, ואז הגיעה העת להתחזק ביתר כח ועוצם בעבודת השי"ת בחיות חדשה לשאת פרי לטובה, ומאי פירות?

מצוות (סוטה מ"ו סוע"א), ועולם שנה נפש הם בבחי' אחת. ולפי"ז יובן טעם מחלוקתם דב"ש סבירא להו בפשיטות דמאחד בתשרי עד אחד בשבט הם ד' חדשים שלישי השנה. וב"ה סבירא להו שהשנה מתחילה להתחשב מיום ט"ו בתשרי שאמרו ז"ל (ר"ה ט"ז.) נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, ובחג נידונין על המים. וכן הוא ברוחניות עפ"י דברי המד"ר (פ' אמיר) "תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא וגו' - שהקב"ה בורא אותם ברי' חדשה וכו' ומה עלינו לעשות ליקח לולב ואתרוג ונקלס להקב"ה. שנראה ג"כ שמה שביוהכ"פ נתקבלו בתשובה ונעשו עם נברא יוצא לפועל בסוכות, וע"כ אז דוקא ניקח לולב ואתרוג ולא תיכף במוצאי יוהכ"פ. ע"כ מסתיים שלישי השנה בט"ו בשבט: ובעיקר הדין שנחלקו עולם שנה נפיג לשלישי, כי שלשה עולמות הן העולם התחתון, העולם האמצעי, והעולם העליון, וכנגדן באדם שלשה חלקים, החלק התחתון נגד המדור התחתון שבתביבת נח שהי' לזבל, החלק האמצעי כבד וטחול עד הלב, והשלישי העליון מהלב ולמעלה כמ"ש במד"ר שמות (פ' ב') "בלבת אש-משני חלקיו של סנה ולמעלה- כשם שהלב נתון משני חלקיו של אדם ולמעלה, וכן בעולם ששלישי העליון הוא שני אלפים ימות המשיח שהיא הנבחר לישב שלוה, ובש"ס שבת (קנא:): "הגליעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ. אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה, ועיקר העבודה היא בשני אלפים תורה לברר בין כשר לפסול, טהור לטמא, היתר לאיסור, וכנגדן בשנה עיקר זמן העבודה הוא בד' חדשים האמצעים, מט"ו שבט עד ט"ו סיון שבו פורים פסח ימי הספירה ושבועות. וב"ש דס"ל באחד בשבט י"ל דלא חשבו לשבועות משום שאינו תלוי בזמן החודש רק שתלוי בפסח. ובזמנים הללו הוא זמן בירור האדם לברר הטוב מהרע, ואם הבירור הוא בטוב שוב מאירים ד' החדשים האחרונים. אך מחמת שגברו העוונות נהפך לאבל מחולנו, ונחרב בהם הבית, ועתיד הקב"ה לעשותו לנו ימים טובים רמים ונשאים עוד נעלים מפסח

וכו' ולא יאמר עוד וגו' אלא שעבוד מלכיות יהי עיקר ויציאת מצרים טפלה לה. ובודאי כן יהיו המועדים מן הגאולה העתידה יותר עיקר מן המועדים שהם זכר ליציאת מצרים, וכבר דברנו מזה במק"א. אכי"ר ב"ב. וכן הוא בנפש עיקר עבודת האדם היא לדחות ממנו כחות הנפש המתאוה שמשכנה בבשר, ובזוה"ק זכאה היא לבא דלא קריב אלי' עציבו דטחול וכעס דמרה, ואברים אלו הם בשליש האמצעי, אבל הלב והמוח הם טובים בעצם:

במד"ר (פ' כ"ה) והיכן ירד [המן] באלוש, ולמה באלוש בזכות שאמר אברהם לזשי ועשי עוגות. ביאור הדברים, דיש להתבונן דהנה בש"ס ב"ק (פ"ב). אמרו ז"ל שעזרא תיקן שתהא אשה משכמת ואופה כדי שיהא פת מצוי לעניים, וכאן נראה שלא הי' פת מוכן אלא אחר ביאת האורחים צוה ללוש את הפת, ולמה לא עשה אברהם כמו תקנת עזרא:

ונראה לפרש עפ"י דברי הזוה"ק (ס"ב): רבי ייסא סבא לא אתקין סעודתא בכל יומא עד דבעא בעותי' קמי קב"ה על מזוני אמר לא נתקין סעודתא עד דתתייב מבי מלכא. ואף דכבר הי' לו המאכל בביתו נמצא דכבר אתייהב מבי מלכא אלא שהי' צריך תיקון לבד, מ"מ לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם ופירש האר"י ז"ל שאין החיות מהלחם לבדו כי אם מחמת מוצא פי ה' שנמצא בלחם, וע"כ תיקון המאכל שיהי' ראוי לאכילה הוא הכנה לחול עליו חלקי הרוחניות שהם מוצא פי ה', ולזה המתין עד דתתייב מבי מלכא. וכענין זה יש לומר באאע"ה, כי מצות הכנסת אורחים שגדולה מקבלת פני השכינה, זה המשיך לתוכו של המאכל, ונמצא שהי' במאכל רב חלקי הרוחניות, וע"כ תמצא שבאמצעות המאכל המשיך את כל באי עולם לתחת כנפי השי"ת, כמו שאמרו ז"ל לאחר שאכלו ושתו אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו, כי הרוחניות שהכניס בהם באמצעות המאכל משכה את לבם להשי"ת, וע"כ המתין בתיקון המאכל עד שקיים מצות הכנסת

אורחים שהכניסם בביתו. ובוזה יובן איך הי' המאכל הגשמי הזה למאכל מלאכים, כמ"ש ויאכלו ובב"ר שבאמת אכלו, וי"א שנראו כמו שאכלו, ושניהם אמת שבאשר הי' בו רב רוחניות הי' נמי מאכל למלאכים והיו ניוונים מהרוחניות, כמו שאמרו ז"ל (יומא ע"ה): לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו, שמלאכי השרת. ניוונין מרוחניות המן, ובסעודתו של אאע"ה היתה כ"כ רוחניות עד שגברה הרוחניות על הגשמיות שבו עד ששב להיות מאכל גם למלאכים, וחלק הגשמי שבו נשרף במו פיהם אלא שנראה שאכלו, וע"כ בזכות זה של אאע"ה שהמשיך כ"כ רוחניות לסעודתו עד שגבר הכח הרוחני עד שנעשה רוחני ראוי למלאכים, לעומתו נתן הקב"ה מן לישראל שהוא כולו רוחני אלא שנתגשם שיהי' ראוי למאכל בו"ד הגשמי. כלל הדברים שא"א ע"ה הפך את הגשמי לרוחני ובזכותו הפך השי"ת את הרוחני לגשמי:

ובזוה יש לפרש דברי המדרש (פ' כ"ח) כשעלה משה למרום בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו של משה דומה לאברהם אבינו אמר להם אי אתם בושין מזה שאכלתם אצלה, כי ידוע שנקל יותר להשפיע דבר רוחני למטה אף שנצרך להתגשם מלעשות מדבר גשמי רוחני, וא"כ שעשה עבורכם גשמי רוחני אין תימא שיקבל התורה הרוחנית למטה אף שיצטרך ללבוש גשמי, ודו"ק: **והנה** בשבת עושין לחם משנה זכר למן, כי במאכלי שבת יש בהם בצד מה מענין המן שהוא רוחני אלא שנתגשם, וע"כ איתא בכתבי האר"י שמאכל שבת אינו מגשם, ובאכילת אדם ביום ש"ק בקדושה ובטהרה כראוי ליושב על פתורא דמלכא שב גם חלק הגשמי שבו לרוחניות ונעשה כעין סעודתו של אאע"ה שגבר הרוחני על הגשמי ונעשה כולו רוחני, ולעומתו מיני' שיתא יומין מתברכין שהשי"ת נותן בכל ששת ימי המעשה כח רוחני במאכל כעין המן מאכל רוחני שנתגשם וראוי למאכל בו"ד הגשמי. ובוזה מיושבת קושית הזוה"ק (פ"ח). כיון דלא